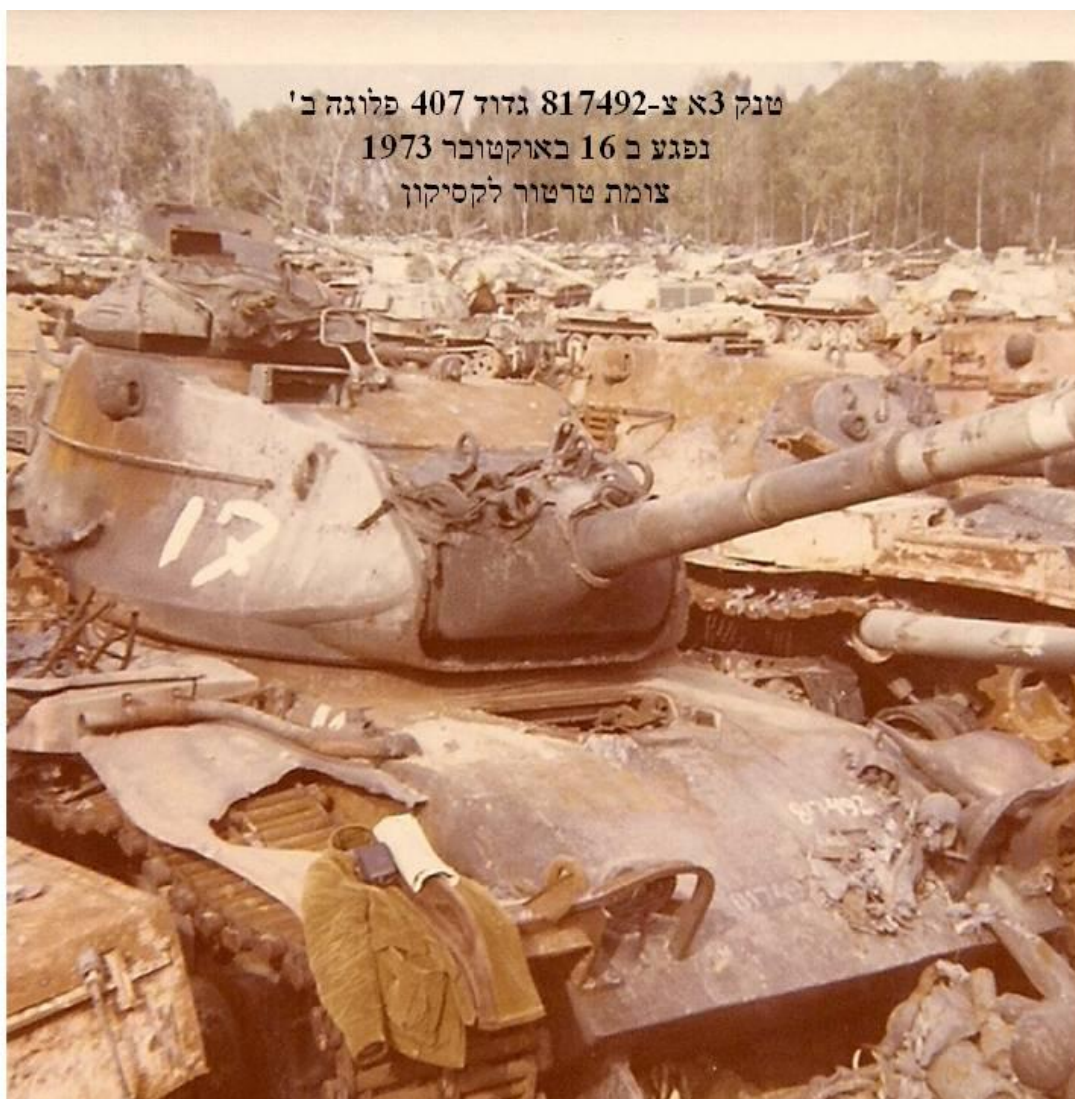

דוד זינגר
סיפור אישי - מלחמת יום הכיפורים
חטיבה 600 גדוד 407 פלוגה ב'

טנק 3 א צ-817492 גדוד 407 פלוגה ב'
נפגע ב 16 באוקטובר 1973
צומת מרטור לקסיקון

היה לי צורך לכתוב ולשתף את קורותיי במלחמה הנוראית הזו ולסגור מעגלים, אולי גם לשמוע מאחרים שהיו באותם אירועים. למרות שהזיכרונות מלווים אותי מדי יום, לקח לי 40 שנה להעלות דברים על כתב.

הסיפור מתאר את הקורות אותי במלחמה הנוראית בה נהרגו 119 לוחמים מחטיבה 600 ונוגע באחרים שנלחמו בקרב ואלו שלא שבו למשפחותיהם.

בשרותי הצבאי עוד הספקתי להשתתף במלחמת ההתשה כחייל בגדוד 52 של חטיבת שריון 14 בגזרה מול אגם המר. בחלק מהזמן הוצבתי במוצב "כברית" לחוף האגם. בפלוגה שלנו נהרג חבר שלי מהפלוגה, אמיר ברין ז"ל מקיבוץ עין-חרוד. לאחר קורס מפקדי טנקים הוצבתי בגדוד 184 בגזרה המרכזית של התעלה. באותו הזמן הבונקרים במוצבים היו בנויים משקי חול על גבי קשתות ברזל ופחים. בגדוד 184 ליווינו ואבטחנו את בניית קו בר-לב: בניית מוצבים מחופרים מבטון יצוק ועל גבי קוביות רשת מתכת מלאה באבנים גדולות כדי לספוג את הדף ההפגזות. המעוזים נבנו על קו התעלה ומוצבי התעוזים הוצבו ברכס הגבעות, במרחק 6 עד 8 ק"מ כקו שני לפלוגות הטנקים. במהלך השרות יצא לי להעביר כמפקד טנק שלושה צמ"פים, אימון שדה צוות מחלקה פלוגה להכשרת שריונאים צעירים, בכל שלושת התעוזים של הגזרה המרכזית של תעלת סואץ. השתחררתי משרות סדיר בסוף אוקטובר 1972 וחזרתי לקיבוצי קיבוץ כפר מסריק.

לחטיבה 600 הגעתי במאי 73 לאימון שהתקיים בבסיס צאלים ויועד לקבלת הטנקים מסוג M60, טנק פטון אמריקאי, החדיש ביותר בצה"ל שרק הוכנס לשרות. הוצבתי בפלוגה ב' בגדוד 407. לא הכרתי את אנשי הפלוגה שברובם היו וותיקים ממני, זיהיתי כמה מהם שהיו מדריכים שלי בקורסים בבית ספר לשריון.

בפלוגה ב' הוצבתי כמפקד טנק ד' של הסמ"פ שלמה רוגוז'ינסקי ז"ל. הצוות מנה את התותחן מלצר יצחק ז"ל, הטען קרן משה ז"ל והנהג טל מרדכי ז"ל. רוגו (רוגוז'ינסקי) היה בעל משפחה ועסוק בחברה לעבודות עפר שהקים, הוא השאיר לי את הפיקוד על הטנק בעת האימון המעשי בטנק החדש. באימון ההקמה בצאלים פיקדתי על צוות ד' וזכינו בתואר טנק מצטיין עם 98 נקודות על מסלול אש כטנק בודד, קיבלנו על כך תעודת קלף ממח"ט הבסיס. היה לנו חיבור שעבד בהצלחה, מלצר היה תותחן מעולה, בעל ניסיון כמדריך בכיר במדור תותחנות בבית הספר לשריון, לי היה ניסיון רב כמט"ק, השתחררתי רק כחצי שנה קודם לכן והכרתי את כל התרגולות והפקודות. אנשי צוות ד' נהרגו בקרב בציר טרטור לקראת בוקר ה-16 לאוקטובר.

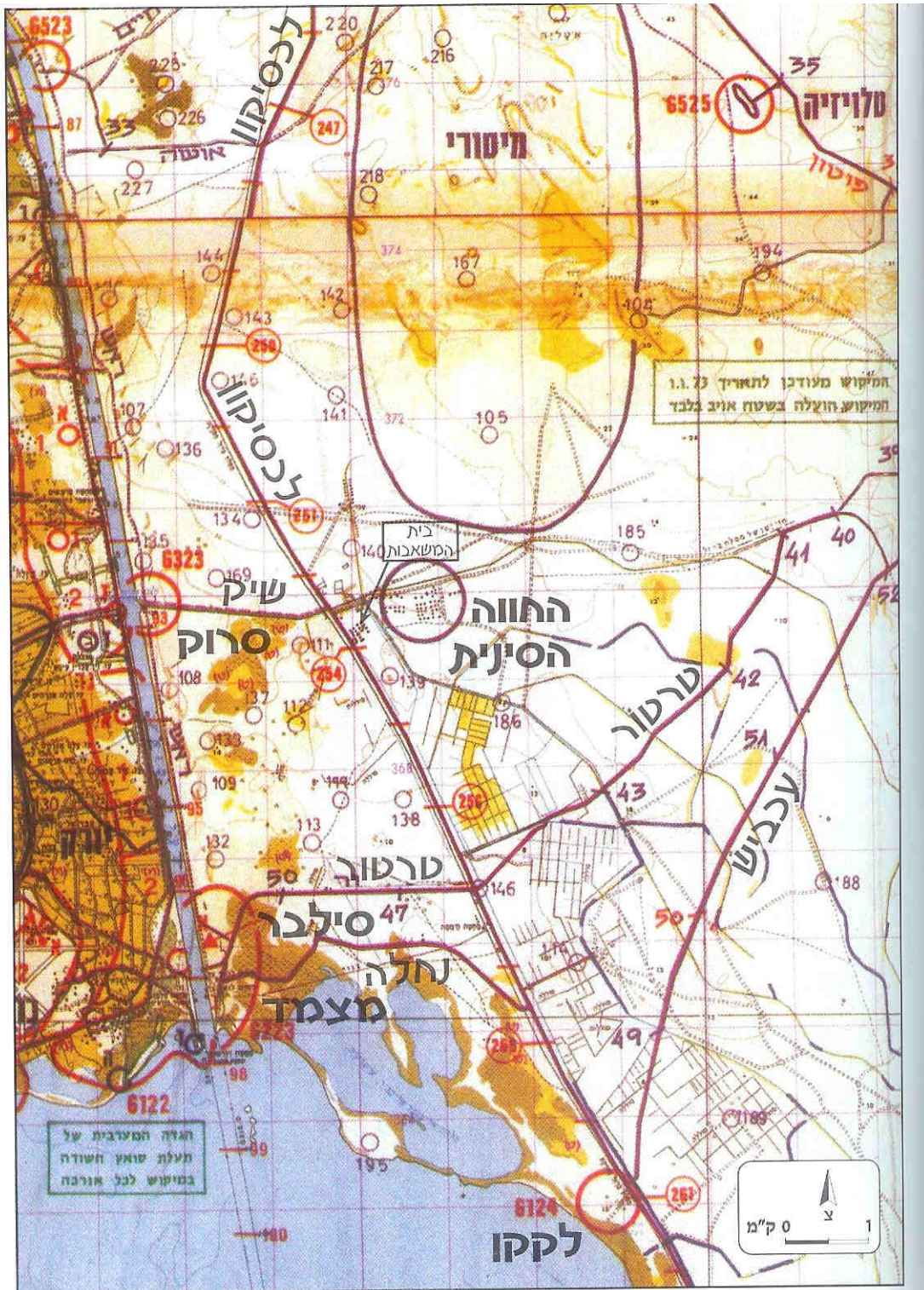
ב-6 באוקטובר בשעה שתיים כבר ידעתי על המלחמה, הכנתי תיק ומדים, נפרדתי מהורי והמתנתי לאיסוף. שני הורי ניצולי שואה מהונגריה ונישאו בשנית לאחר שבני זוגם נספו, אשתו ושני ילדיה של אבי נספו בשואה, אני הייתי בנו היחיד. הפרידה מההורים הייתה מאופקת והם הבינו את המצב.

בשעה חמש אחה"צ הגיע אוטובוס לקיבוץ כדי לאסוף אותי, לאחר איסוף החיילים מהאזור הגענו בחצות לבסיס שדה תימן בבאר שבע. מייד נרתמנו לחימוש וציוד הטנקים. מקלע המקביל האמריקאי לא תאם לתנאי סיני והוצא משימוש. כך יצא שיצאנו משדה

תימן ללא מקלע, לנשק האישי העוזי הקצו לנו כדורים לשתי מחסניות בלבד. לפנות בוקר יצא הגדוד בחשכה במסע על שרשראות הטנקים לכוון התעלה בגזרה המרכזית, מרחק של 300 ק"מ. אני מפקד על צוות ד' כאשר טל מרדכי נוהג. הנהיגה ארוכה ומדי פעם אנשי הצוות מחליפים אותו. חלומי של כל טנקיסט הוא לנסוע עם הטנק העצמתי בכביש בין המכוניות האזרחיות ולהשוויץ, אך הפעם זו הייתה זו נסיעה ארוכה וקשה ובמהלכה התהפך אחד הטנקים ומפקדו נפצע. שמענו על חציית המצרים את התעלה ועל הפגיעות קשות לכוחותינו, חשנו שעלינו למהר ולהציל את הכוחות הסדירים ולמנוע מפלה של החזית הדרומית. כאשר הגענו לאזור טסה הצטרף רוגו הסמ"פ. העברתי את הטען קרן משה לזחל"ם החוליה הטכנית ואני עברתי לעמדת הטען.

הפלוגה הוצבה באזור הדרומי של הגזרה המרכזית ונענו במהירות לקו החזית למניעת התקדמות הכוחות המצריים באזור "כשוף", "חמדיה", ציר "עכביש" וציר "טרטור". בימים הראשונים לפלוגה היו מספר חילופי אש אך השבוע הראשון התאפיין בעיקר בספיגת הפגזות ארטילריה ומטוסי אויב שירדו עלינו בגיחות מפחידות. בתחילה נבהלנו מכל הפגזה והסתגרנו בתוך הטנק, אך עם הזמן התרגלנו ולמדנו שכל פעם מפגיזים ריבוע שטח ורק אם ההפגזות מתקרבות לטווח של כ-300 מטר ננעלים בצריח. אחרת היינו חשופים בצריח.

בקו החזית לא יוצאים מהטנק, אוכלים מנות קרב בטנק, בלילות הפלוגה נכנסת לנוהל חניון לילה, מסתדרים בשני טורים, קני תותח בכוננות ירי, הטור הימיני מכוונים קנה תותח לימין, הטור השמאלי לשמאל הטנקים בחזית קני תותח לחזית, הטנקים מאחור עם קני תותח לאחור ובמרכז החוליה הטכנית. בכל צוות טנק כולם מבצעים תורנות שמירה, חייל אחד נשאר בשמירה ובהאזנה לקשר בעוד שהשאר נשארים כל אחד במקומו בתוך הטנק, ישנים בסרבלים בלבוש מלא כולל נעליים.

מפת הקוד "סיריוס"

פז' ק' 24' 4074 חט' 600

סמל הפאזזה : ז סגן גאבדי זבסון
 סמל ינאי -
 1 סגן מלוב (מוצט) יעקב .
 1 סמל שנידקי אברהם
 1 סמל קהרום אלפיוס .

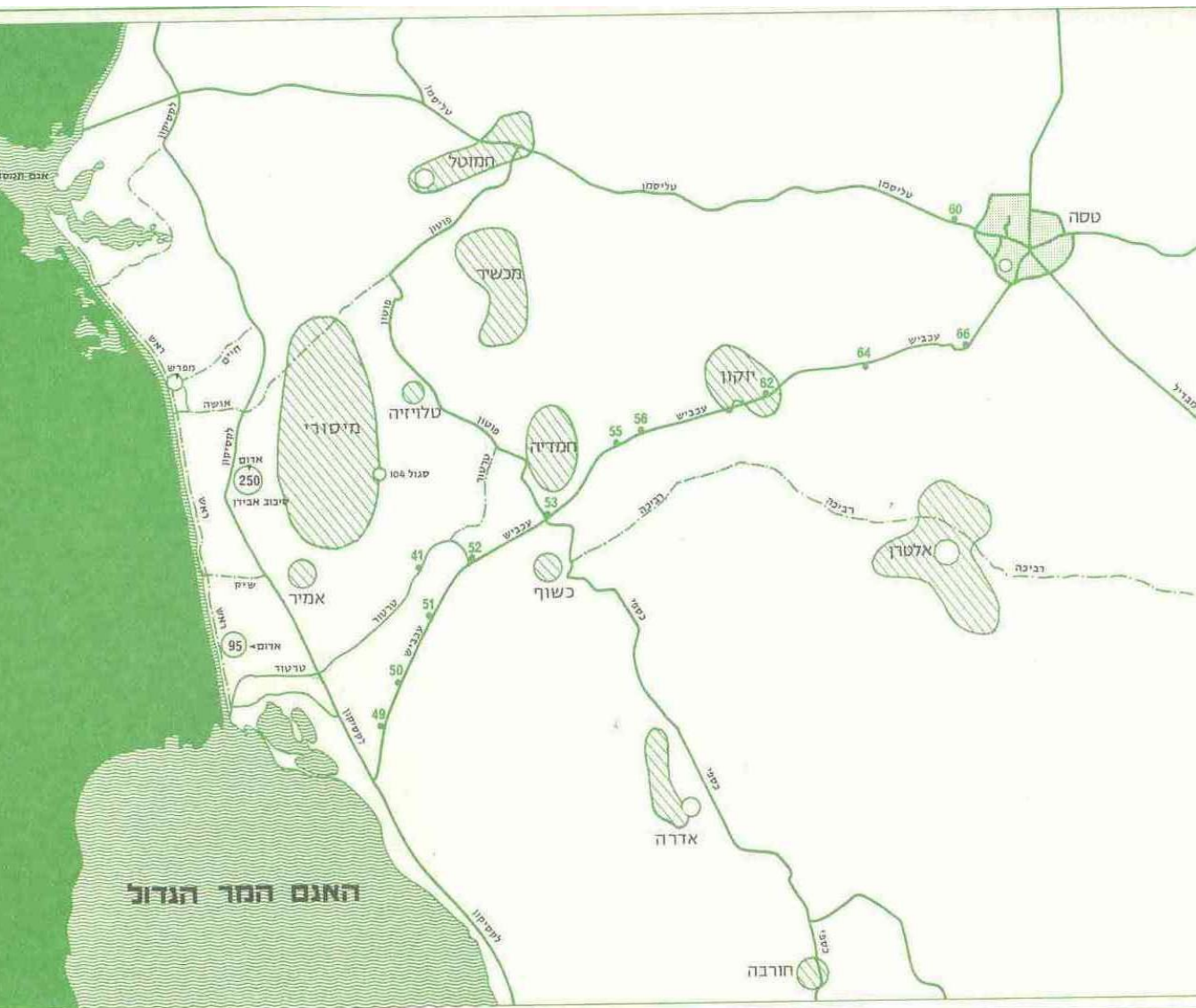
2 סגן סוינס 3 די
 2 סמל שנפק דוב 539
 2 סמל שטר יוסף

3 סגן דינלובסקי שמה .
 3 סמל פישל אומטן / זינאי דוב .
 3 סמל הנן אהיון
 ד סמל זינאי דוב

סמל סגן כולצ'נסקי שמה -
 9 מסנז פחוליה : אנטון (החשדאי)

מצבת מפקדי פלוגה ב' .
 מתוך רשימה של מוזס יעקב מ"מ 1 .

(באותם הזמנים סמ"ר בשרות הסדיר הורד לדרגת סמל בשרות המילואים עד להשלמת פז"מ)

הגזרה המרכזית

לאחר שבוע הוחלפנו בקו הראשון וחזרנו לטסה, כ-30 ק"מ מהתעלה, לתדלוק חימוש והצטיידות וגם רחצה ממיכליות מים. בערב זכינו להופעה של יפה ירקוני. ביום זה התאפשר לכתוב מכתבים ולמסור לשליח.

פגשתי את משה מילדנר ז"ל תותחן בטנק 3, אותו הכרתי מקורס מפקדי טנקים. משה היה מדריך נערץ בבית ספר לשריון. מילדנר סיפר לי שהוא לומד רפואה באיטליה והגיע לארץ לביקור, מצאנו שפה משותפת ודיברנו גם על בחורות.

משה מילדנר נהרג בקרב בציר טרטור ב 16 לאוקטובר.

הצטרף אלינו לפלוגה דב קרמסר ז"ל שלא היה אתנו בתחילת המלחמה, את דב הכרתי מהשרות הסדיר, בחור שרמנטי עליז ומצחיק. בהופעה של יפה ירקוני, יפה אספה אותו לשיר דואט. דב נהרג בקרב ב 16 באוקטובר.

בתאריך ה-14 לאוקטובר התקבלה פקודה לגדוד לנוע דרומה. נענו על כביש מטסה לכוון המיתלה ולאחר כברת דרך קיבלנו פקודה לעצור ולחזור לאחור לכוון טסה. הבנו שיש בעיה בפיקוד העליון שמזין כוחות הלוח וחזור. חזרנו לקו הראשון להמשך בלימה של המצרים באזור קו התעוזים, כ-8 ק"מ מהתעלה. האזור הוא דיונות חוליות וגבעות השולטות על מרחב התעלה שנכבשו ע"י המצרים. בימי הבלימה ראינו בשמיים מעלינו את הקריסה של מטוסי חיל האוויר שנפגעו בזה אחר זה מטילי סאם. מספר טייסים צנחו בשלום, חולצו ונאספו ע"י חיילי החטיבה. באחד הלילות טסו מעלינו מספר טילי פרוג מצריים וכל השמיים התמלאו בנותבים מירי מקלעים המנסים לפגוע בטיילים.

שיבוץ קרבי פלוגה ב' נכון ליום 15.10.1973
נרשם בסיני ע"י הרצל רבה

11834 = 11834
11834 = 11834

15.10.73
15.10

נרשם בסיני
ע"י הרצל רבה

365-2-2
2029511 - 2029511
987530 - 987530
2017322 - 2017322
2138448 - 2138448

333-2-2
971007 - 971007
2087974 - 2087974
2030013 - 2030013
2015445 - 2015445

368-2-2
2060466 - 2060466
2029910 - 2029910
2031082 - 2031082

772-2-2
928455 - 928455
2022455 - 2022455
2030267 - 2030267
2074738 - 2074738
2034495 - 2034495

335-2-2
2029639 - 2029639
2028755 - 2028755
2025361 - 2025361
2062765 - 2062765

282
949917 - 949917
951002 - 951002
2085460 - 2085460
2034460 - 2034460

366-2-2
2028413 - 2028413
970846 - 970846
2029559 - 2029559
2034417 - 2034417

323-2-2
2029639 - 2029639
2028755 - 2028755
2025361 - 2025361
2062765 - 2062765

טנק 1, בפיקוד המ"מ מוזס (מעוז) יעקב נפגע והתותח יצא משימוש, הטען נפצע קל. מאחר והכרתי טוב את השטח קיבלתי את הטנק הפגוע כדי להחליפו בטנק אחר תקין. עם ערב נענו עם הטנק הפגוע למפקדת הגדוד בטסה. נמנעתי מלנסוע על הציר המטווח והובלתי את הטנק בשטח החולי, נזהר לא להיתקל בחוליות קומנדו מצרי שנראו באזור. הגענו בלילה לטסה ופניתי לקצין החימוש כדי לקבל טנק אחר תקין. קצין החימוש הפנה אותי לעבר הטנק התקין וחזר לעיסוקיו. כבר החשיך, הצמדתי את הטנק הפגוע ליד התקין כדי להעביר ציוד ותחמושת. למרגלות הטנק "התקין" ישבו שלושה חיילים חפויי ראש: המפקד החזיק בידו סכין כידון של קלצ'ניקוב שלל. המפקד היה המום שאנו מתכוונים לקחת את הטנק ואמר שהטנק נפגע והטען נהרג ולא כדאי להיכנס פנימה. הדלקתי תאורה והצצתי לטנק פנימה, את רצפת הצריח הלבנה כיסתה שכבה עבה של דם. במדף הטען היה חור בקוטר של אצבע מפגיעת פגז מטען חלול שפגע בטען, אך הטנק נשאר תקין. אנשי הצוות שבאו איתי רצו לוותר ולא העיזו להיכנס לטנק הפגוע.

הדחקתי את הרגש ופעלתי כמו רובוט, פתחתי את פתחי הריקון בתחתית הטנק, ביקשתי שיביאו לי ג'ריקנים עם מים הממוקמים בצידו הצריח ועם סמרטוט שמצאתי עסקתי שעות בניקוי עד אשר הטנק הבריק. העברנו תחמושת ציוד. עצרנו בצידו הדרך מיכלית ותדלקנו, עצרנו משאית מזון ומילאנו אספקה. בבוקר הטנק היה מוכן, בצענו תאום כוונות מאולתר, נעתי חזרה והצלחתי למצוא ולהתחבר חזרה לפלוגה. מ"מ 1 יעקב מוזס קיבל את הטנק ואני עברתי לפקד על טנק 3 א'. מט"ק 3 א' אמנון פיישר שוחרר לביקור קצר לבקר את בנו שרק נולד.

צוות 3א' מספר טנק 817492, נהג לניאדו נחום, טען חיים רזמיבש, תותחן טובי גולדנברג.

צוות 3א קיבל אותי יפה מאוד. למרות התנאים החברה היו מצוידים בכל טוב והכינו, לא להאמין, חביתה לארוחת בוקר. למרות ההכרות הקצרה התרשמתי מהאווירה בצוות, חיים שקט ובוטח, טובי זריז ומקצוען, לניאדו בוגר ומנהיג.

התברר שיש לנו הכרות מהקורסים שעברתי בג'וליס (בית הספר לשיריון), את לניאדו פגשתי כמדריך כאשר למדתי נהיגה בקורס נט"ר, בקורס מפקדי טנקים פגשתי את טובי כמדריך במדור תותחנות ואת חיים כמדריך קשר. באותו היום סוף כל סוף השלימו לנו מקלעי 0.3 חסרים כמקלע מקביל לתותח וקיבלנו תחמושת.

הסבירו לנו שבנוסף לטנקים יש לחשוש מחי"ר ומטילי סאגר טיל נ"ט שלא הכרנו מקודם. הגדוד סופח לחטיבה 14 החטיבה הסדירה שנבחרה למבצע הפריצה, מבצע "אבירי לב" למטרת כיבוש מסדרון המיועד לצליחת התעלה ומעבר לצד המצרי. התעלה, תעלת סואץ, רוחבה כ 300 מטר, על גדות התעלה גדרות ומיקוש, ולאורכה ביצורים וסוללת עפר בגובה של כ 12 מטר.

אחה"צ ה-15 באוקטובר הגענו לשטח התכנסות לאורך ציר "עכביש" כוח עצום ומרשים, בכוח גם טנקי דחפור לפינוי מקום הצליחה, כלי רכב עמוסים בסירות גומי ודוברות "תמסח" להעברת הטנקים על פני המים. מפקד הגדוד עובד מעוז נשלח לביתו לאחר שנודע כי אחיו נהרג, את הגדוד הוביל הסמג"ד שעזייה בייטל.

ע"פ התוכנית הכוח נע דרומית לציר "עכביש" במרווח בין שתי ארמיות מצריות, התחבר לציר "לקסיקון" לאורך תעלת סואץ, ופנה צפונה בציר. את הכוח הוביל גדוד הסיור 87, תפקידו לפנות מערבה ולטהר ולאבטח את אזור הצליחה במעוז "מצמד", אחריו נעו בטור המפח"ט וגדוד 79, אחריהם גדוד 184 שתפקידם לנוע צפונה ולדחוק את המצרים צפונה מאזור הצליחה, אחריהם נע גדוד 407 שתפקידו להגיע לצומת טרטור ולפנות מזרחה כדי לטהר את מסדרון הצליחה.

שני גדודי חטיבה 600 גדוד 409 וגדוד 410 תקפו את הארמיה המצרית השנייה מכוון מזרח, באזור במפות הנקרא "מיסורי" ו "חמדיה" תקיפה הטעייה שהסבה את תשומת לב המצרים ואפשרה את הפריצה לתעלה במרווח בין שתי הארמיות המצריות כאשר הארמיה השנייה מצפון והארמיה השלישית מדרום.

פלוגה ב' שנקראה "בסין" ברשת הקשר, ה"מ"פ היה גדעון גלעדי ז"ל. משימת הפלוגה הייתה לנוע בראש הגדוד 407, לנוע על ציר "לקסיקון" מדרום לצפון להגיע לצומת טרטור ולטהר את הצומת ואת הציר ממערב למזרח, פלוגה א' לאבטח לכוון דרום ופלוגה ג' לטהר את צומת עכביש לקסיקון.

נענו בדיונות בלילה ללא אורות מדרום לציר עכביש, לעבר כביש התעלה. במהלך התנועה טנק ג', הטנק של גדעון המ"פ התדרדר ונפל למחפורת. צוות הטנק נשאר מאחור וגדעון עבר לטנק אחר. המשכנו בתנועה על הכביש בציר לקסיקון מכוון דרום לצפון, תנועה לילית בשטח שנכבש ע"י המצרים.

הגענו לצומת בסביבות חצות, הסמג"ד בייטל נפצע והוחלף ע"י גדעון גלעדי המ"פ שלנו. צומת טרטור הוא תחילת מערך החווה סינית אשר כל הארמיה ה 2 המצרית רוכזה בה. בצומת היו מחופרים בתעלות, טנקים ונשק נ"ט, אזור הצומת היה ממוקש במוקשים נגד טנקים. בציר טרטור ומזרחה לצומת שרצו כוחות רבים של חי"ר מצרי מצוידים בטיילים נגד טנקים, בשלב זה עדיין לא ידענו זאת.

"החווה הסינית" יועדה להיות חווה חקלאית ניסיונית שהקימו המצרים בשנות השישים, לב החווה היה בית המשאבות, (משאבות תוצרת יפן, בטעות חשבו שהכיתוב עליהם הוא בסינית).

סביב הצומת היו תעלות עמוקות של החווה הסינית. רק לאחר שטנקים עלו על מוקשים, התברר לנו שצידי הדרך ממוקשים.

בתנועה צפונה יריתי במקלע מפקד על כל שיח וכתם חשוד, המקלע 0.5 אמריקאי נתקע מדי פעם ויצאתי לשחררו ע"י משיכת הקנה. הצוות הפציר בי שאפסיק לצאת מהטנק מחשש שאפגע.

הכוחות לפנינו עברו את צומת טרטור לקסיקון ללא ירי, והמצרים חשבו שאלה כוחות שלהם, גדוד 184 נתקל במארב נ.ט בצומת "טרטור לקסיקון" והטנקים הראשונים נפגעו, הגדוד עבר את הצומת לכוון צפון תוך לחימה.

כאשר הגענו לצומת נפגע הטנק ב'1, בפיקודו של ברהום אפרים ז"ל, והתפוצץ, לאחר מכן נפגע הטנק שנע מלפנינו טנק ב'3, בפיקודו של צוק (חזן) אהרון, כאשר כל תחמושת הטנק התפוצצה בקול נפץ אדיר ופיצוץ משנה רבים, היינו קרובים מאוד ולא ראינו איש יוצא מהטנק. אנשי הצוות שלי מנו את שמות צוות ב'3 והספידו אותם. (לאחר המלחמה נודע לי שכל אנשי צוות ב'3 הספיקו להיחלץ מהטנק ויצאו בשלום).

זחל"מים של כוח צנחנים שליווה אותנו עלו על מוקשים ונפגעו. במקום ההיתקלות היה צבר טנקים פגועים חלקם של גדוד 184 שנע מלפנינו וחלקם שלנו, מפאת החשכה והכלים הפגועים לא ניתן היה לראות היכן הפנייה ימינה לכוון ציר טרטור.

עצרנו ונענו לאחור להתארגנות כך מספר פעמים, הכלים הפגועים הצטברו ולא יכולנו לזהות את מקור הירי, חששנו לירות ללא אבחנה שמא נפגע בכוחותינו. בנוסף ירו עלינו ממזרח טילי סאגר שתנועתם איטית והם מונחים בשלט ע"י חוט, בטווח עד 3 ק"מ.

מקור הירי היה מארב של טנקים מחופרים שהושמדו ע"י פלוגה ג' וכוחות נוספים רק למחרת היום.

הצוות דרוך כל אחד במקומו בטנק, אני עומד על כסא המפקד חשוף בצריח ומוגן במעט ע"י צריחון מפקד שקיים רק בטנקי M60, אני מדווח לצוות כל הזמן על הנעשה מחוץ לטנק.

לפתע טיל סאגר, כדור אש התקדם באיטיות לעבר הטנק, פקדתי נהג עצור סע אחורה מהר, התכופפתי לתוך הטנק, הטיל כיסה את פריסקופ התותחן הממוקם לפני צריחון המפקד, ונחת משמאל הטנק והתפוצץ ללא פגע. רכנתי קדימה ואספתי את חוט התיל של הטיל.

בעקבות הפגיעה טובי התותחן לא הצליח לראות דרך כוונות ירי התותח ועבר לטלסקופ המקביל לתותח.

שארית הפלוגה מנתה כעת חמישה טנקים, נענו שוב לאחור לכוון דרום להתארגנות. נעתי אחרי גדעון המ"פ ולפתע אני מזהה טיל שנע לעברו, הגבתי מייד בירי מבקר המפקד, פגז לטווח קרבי תוך כדי תנועה בכוונון מהמותן, זיהינו הבהק פגיעה וגדעון שיבח בקשר הפלוגתי, 3א כל הכבוד.

ראיתי נצנוץ פנס מבין הטנקים הפגועים בצומת, דיווחתי לצוות על נצנוץ הפנס, ודיווחתי שחוזרים חזרה לצומת, אספנו לטנק את צוות 2 א', שיצאו ורצו אלינו כולם לטנק ללא פגע נכנסו לצריח עם קסדות הטנקיסטים לראשם, היינו שמונה איש בטנק מה שמקשה מאוד על תפקוד וירי.

כמובן שהנאספים לא היו מחוברים לקשר פנים בטנק. המט"ק של 2א' ניסה כל הזמן לצאת מפתח המפקד והיה תוקע אותי בלי יכולת לזוז ולהתכופף פנימה אם ירו עלינו, דפקתי לו על הקסדה ושתלתי אותו חזרה פנימה (סליחה).

כאשר הגענו לקבוצת זחל"מים צוות 2 א' יצא ועזב את הטנק שלנו. השעה סביב שתיים לאחר הצות, חזרנו צפונה לניסיון מעבר אחרון בצומת. זיהיתי מעבר לצומת צלליות טנקים שלנו מיחידה אחרת במרחק מלפנים ומשמאל, מצפון למעוז מצמד וממערב לציר לקסיקון.

מנינו חמישה טנקים: טנק 3 של המ"מ שלמה ברילובסקי אליו עבר גדעון המ"פ, בטנק חמישה איש, טנק ד' בפיקוד הסמ"פ שלמה רוגוזינסקי, טנק מ"מ 2 צביקה (יוגב) פוקס, טנק 3א בפיקוד דוד זינגר, טנק 1א בפיקוד שרעבי אברהם.

בשלב זה כבר ידענו שכל מי שנכנס לצומת נפגע, דיברנו על כך ותרגלנו פתיחת מדפים. הורתי שאם נפגע יש לנטוש מיד את הטנק ואם יתאפשר נחזור אליו. לא הייתה היסטריה ואף אחד לא הציע לחזור לאחור.

מדף הנהג נפתח בקושי רב ולניאדו התלבט אם להשאיר את מדף הנהג במצב קפיצי ולא נעול כך שיוכל רק להסיט את המדף הצידה כדי להיחלץ.

חיים בחר להשאיר מדף טען פתוח ונעול, אני נשארתי חשוף בצריחון מפקד. בחרנו לטעון פגז מטען חלול בקנה, טובי התותחן שם מחשב ירי על מצב חלול ופתח נצרת ירי וצפה דרך עינית הטלסקופ, מאחר והפריסקופ ניזוק מפגיעת טיל הסאגר. הייתה דריכות ומתח אבל איש לא הביע היסוס. לא הרגשתי פחד ולא עברו בי מחשבות על

מוות למרות שהיה לי ברור שניפגע. לא הייתי שלם עם הכניסה לצומת, חשבתי לעצמי שיש לאתר את מקור הירי ולירות לכיוון מכת אש חזקה ממספר טנקים לפני שנכנסים לצומת.

נענו צפונה כאשר התותח מכוון לטווח קרבי מעל כנף ימין, לכיוון ממנו שיערתי שיורים ממנו, פגז בקנה, אני חגור בחגור עם מחסניות לעוזי (אפוד מגן לא היה לנו) העוזי מונח לפני, משקפת לצוואר, רימונים בכיסי המעיל אותו לבשתי מעל סרבל טנקיסטים. עקפנו משמאל את הטנקים הפגועים ולפתע מכה והבהק עז משמאל לצריח, הטנק שלנו A3 נפגע פגיעה ישירה בצומת. מרגע זה אני זוכר רק קטעים.

את הבהק הפגיעה בצד הצריח משמאל מלפנים אני זוכר. ראשי נחבט בצריחון ועפתי מעלה אל מחוץ לטנק מההדף. אני זוכר כאילו עצרו סרט ואני תלוי באוויר וחושש מהנפילה.

לא זוכר את הנפילה, זוכר שהרגשתי כמי שחטף בעיטה מסוס, הרגשתי ששורף לי בפנים, השפתיים שורפות, הרגשתי פציעה ודימום במצח ובעיניים. לא הבנתי מה קורה סביבי והשתררה דממה למרות שהייתי בין טנקים שעולים באש ופיצוצי תחמושת. אני עומד על רגלי, מתקשה לנשום ממכת ההדף, לבד בין טנקים בוערים, ומצליח לראות במטושטש רק לאחר שאני פותח באצבעותיי את עין שמאל שלא נפגעה, וצולע עקב פציעה ברגל שמאל.

לפתע אני רואה צללית טנק פטון M48 A3 עוצרת לידי, הטנקים בהם שירתתי בסדיר. עליתי על הטנק, השקו אותי במים ושאלו מי אני למי אני שייך. ניסיתי לענות והסתבר לי שאני לא יודע לאיזו יחידה אני שייך וגם לא את שמי.

בהמשך העבירו לנגמ"ש פצועים וחבשו את ראשי. בנגמ"ש שמעתי ברשת הקשר קולות מוכרים מהשרות הסדיר שלי כמט"ק בחטיבה 14 בגדוד 184, את קולו של המג"ד אלמוג והסמג"ד 184 בני טרן.

הנגמ"ש התמלא פצועים והרוגים, מפקד הנגמ"ש נלחם נגד טנקים ופיצוצים נשמעו ממש קרוב. הגיעו פצועים קשה מאוד, שאלתי מדוע לא מפנים את הפצועים קשה ונאמר לי שאנו מכותרים. לא יכולנו לראות מה קורה מחוץ לנגמ"ש אלא רק את השמיים והעשן, ולשמוע את הדי הפיצוצים מסביב. רשת הקשר הגדודי מלחיצה מהדיווחים על היתקלויות מטווח קרוב. מדי פעם עוצרים ואוספים פצועים, למרגלותיי שכב ללא הכרה בחור צעיר ענק, הגיע עם ראש פתוח אבל לא מדמם. הכניסו לו מתקן שלא יבלע את הלשון, וכך שכב ונשם עד שנפטר. נכנס קצין צעיר שחור שער ומתולתל שהיה מוכר לי מהשרות הסדיר, מחזור או שניים מתחתי, בזרועו הימנית חור גדול.

בדופן ממולי נופל לפתע המקלען חייל צעיר שנפגע מכדור ישר בלב. חברו הושיב אותו על ברכיו, חיבק אותו מאחור ולחץ על הפצע עד שהבין שאין כל טעם.

את ההרוגים כיסו בשמיכה והשכיבו לרגלינו ולא היה מקום להניח את הרגליים מחשש לדרוך על ההרוגים.

ישבתי בצד שמאל של הנגמ"ש ליד צריחון המפקד, בשלב זה כבר פחדתי ובבטן חשתי תחושה מוזרה, מכין עצמי לרגע בו הנגמ"ש יתרומם באוויר.

לפנות ערב 16 לאוקטובר הנגמ"ש הגיע לנקודת פינוי פצועים. שכבו שם פצועים קשים מכוויות, מכוסים בשמיכה מנייר כסף כדי שלא תידבק לכוויות.

התאוששתי וניגשתי לג'יפ עם אנטנות וביקשתי להתקשר לפלוגה להודיע שאני בסדר.

זכרתי את התדר 61.11. הקצינים בג'יפ הסתכלו עלי כעל סהרורי ולא סייעו לי, ויתרתי. לא ידעתי שבשעה זו כבר לא היה למי להתקשר המ"פ והסמ"פ ומ"מ 3 וכל אנשי הצוות

נהרגו.

לימים נודע לי שנשאר בפלוגה רק טנק אחד שלם, טנק מ"מ 2 צביקה, שחצה את הצומת לכוון צפון ולאחר שלא איתר את הפנייה לטרטור ואת שאר הפלוגה חזר חזרה. הליקופטרים נחתו והטיסו אותנו לרפידיים (ביר גפגפה) לבונקר שהוא בית חולים שדה. את העיניים לא יכולתי לפתוח וראיתי רק את אור המנורות. המעבר היה חד, מהתופת פתאום אני מגיע למיזוג אוויר ומריח ריח בושם. חיילות שאלו מהיכן הגעתי, גמגמתי ונזכרתי שאני מקיבוץ כפר מסריק, את שמי לא ידעתי. הן חזרו ושאלו מאיזה צד של התעלה הגעתי האם מהצד שלנו או מהצד המצרי. מרפידיים עוד באותו הלילה טסנו לבית חולים סרוקה. הגעתי למחלקת יולדות שהסבו אותה למחלקת כוויות סגורה.

בבית החולים דמיינתי שאני יושב על רצפת טנק שקרה משהו וצועקים לצאת, ולא נראה לי הגיוני.

זוכר שנתמכתי ע"י שני אנשים משני צדדי וכך אנחנו הולכים בחולות כאשר מדי פעם אני קורס והם מרימים וממשיכים.

לאחר המלחמה הסתבר לי שלא דמיינתי אלא שנאספתי ע"י הטנק מאחורי, טנק 1א, של שרעבי. הטנק התקדם ונפל לתעלה בצידי הדרך. לאחר שהטנק נפל, אנשי צוות טנק 1א' התפנו רגלית תחת אש, בתוך התעלות שהיו בהן חללים מצריים, כך נאמר לי. חילץ אותי הטען דוד גרבורג. לאחר הנפילה כנראה נפרדו דרכינו ונותרתי לבד בשטח עד שעצר לידי הטנק מגדוד 184.

לאחר מספר ימים בבית החולים, ביקשתי לברר מה קרה לצוות שלי, הגיעה חיילת ונעמדה מחוץ לדלת הזכוכית הסגורה ושאלה מאיזה יחידה אני ואת שמות אנשי הצוות, גמגמתי ולא הצלחתי למסור את השמות.

למחלקה בבית החולים הגיעה הזמרת יהודית רביץ, היא הצליחה לשיר שיר אחד ופרצה בבכי, לאחר מכן עברה בין החדרים של הפצועים קשה המרותקים למיטה ושרה. מהכוויות בקושי הצלחתי לפתוח את הפה, נכוותי גם בתוך הפה כך שלא נהניתי מהשוקולד שחילק שמחה הולצברג שנקרא אבי הפצועים ועזר לרבים.

למזלי לא נזקקתי להשתלות עור, העור השרוף והמפויח התחלף בהדרגה בעור חדש. אמי ואחותי הגיעו מהצפון לבאר שבע לביקור ויכולנו לדבר רק דרך דלת הזכוכית הסגורה. במחלקה היו מספר פצועי כוויות קשה וקשה מאוד והמראה היה קשה וכך גם ריח החריכה שנצרב בזיכרון.

בהמשך עברתי למחלקה הפתוחה במחלקת הכוויות.

למחלקה הפתוחה הגיעה לביקור חברתי באותם הימים שהייתה מתנדבת מהולנד בשם ג'אן ווילארד, אחות מוסמכת, אחראית מחלקה בבית חולים ברוטרדאם. ג'אן נשארה בבאר שבע ועבדה בהתנדבות במחלקה האורטופדית בסרוקה. ודאי יש חיילים שזוכרים את האחות הבלונדינית היפה.

לאחר כשלושה שבועות חזרתי לג'וליס שם פגשתי את דוד גרבורג מצוות 1א ששמח לראותי בריא ושלם וסיפר לי שחילץ אותי. פגשתי בני משפחה שחיפשו מידע על יקיריהם, אשתו של מלצר יצחק ז"ל שאלה עליו אמרתי שהיינו יחד ולא יודע מה עלה בגורלו.

עוד באותו הלילה חזרתי לתעלה באוטובוס צבאי.

בהגיעי לחטיבה מסרתי עדות, נודע לי שהטנק נמצא שרוף בצומת וסיפרו לי שנמצאו בו

שרידים של שלושה אנשי צוות, אשר נחשבים כנעדרים מאחר ועדיין אין זיהוי.

נודע לי כי טנק 3 של המ"מ שלמה ברילובסקי בפיקוד המ"פ גדעון גלעדי, וטנק ד' בפיקוד הסמ"פ שלמה רוגוז'ינסקי עברו את הצומת ופנו לכוון ציר טרטור, לאחר כשני ק"מ נעצרו וכולם נהרגו.

המלחמה כבר תמה, באותו הלילה הגעתי לגדוד 409 פלוגה ח' בפיקוד שוקה בראון ז"ל, אותו הכרתי מהשרות הסדיר כחייל בגדוד 52. הייתי נהג הטנק שלו במלחמת ההתשה כאשר הוצבנו בבסיס טילים מול אגם המר. כבר היה לילה, שוקה שכב ברצפת הצריח ושלח אותי לפקד על אחד הטנקים.

למחרת בבוקר עברנו בשיירת טנקים את התעלה למצריים דרך ציר טרטור, לא מצאתי מדים או סרבל ונשארתי במכנסי ג'ינס. בציר טרטור עצרנו ליד הטנקים של גדעון גלעדי ורוגוז'ינסקי, שהיו שלמים ולא ראיתי בהם פגיעות, לא ידוע לי איך נהרגו כל אנשי שני הטנקים, אך שמעתי שנורו ע"י חי"ר מצרי.

עברנו בצומת לקסיקון-טרטור ולא עצרנו, אזור הצומת מלא מספר רב של כלי רכב פגועים, זחל"מים, נגמ"שים, טנקים שלנו וגם טנקים מצריים, שרופים ומפוצצים ועוד חלק מהטנקים כבר הספיקו לפנות.

ממש בצומת היה טנק מפוצץ כאשר הצריח מונח על הקרקע לידו. אני חושב שזיהיתי את הטנק שלי מפויח ממערב לצומת אך לא העזתי לבקש לעצור את התקדמות הפלוגה. עברנו את התעלה על הגשר, נענו דרך צומת צח והגענו מדרום לדוור-סואר בצד המצרי. האזור עדיין היה מלא בכלים מצריים פגועים וגופות מצרים מוטלות בשטח. בצוות שלי, בגדוד 409 פלוגה ח', היה איש עסקים שניהל חנות אלקטרוניקה. הבחור עבר את המלחמה, עסקיו מתמוטטים והוא כמו כולנו מצוי במתח שאחרי המלחמה באחזקת הקו. החייל נשבר וכל כך רצה כבר לחזור לארץ שאיים לירות לעצמו כדור ברגל. הצלחתי לשכנעו לחדול מכך וסיפרתי על מצוקתו למ"פ.

לאחר תקופה, אספו את שארית גדוד 407 והקימו מחדש את הגדוד עם שתי פלוגות, פלוגה ג' בפיקוד המ"פ גבי ורדי ופלוגה א' בפיקוד המ"פ אהוד גרוס. העבירו אותי חזרה לגדוד 407 לפלוגה ג', החזקנו את קו החזית באפריקה, הייתה שגרה של סיורים ולעתים היו חילופי ירי. בסיור לילי אחד נתקלנו ביחידה המפעילה מכ"ם "קשת" לאיתור חדירת אויב, ביום היו שוהים במחפורת של בסיס טילים מצרי נטוש ובלילה היו יוצאים לשטח. הם התחננו לקבל דגל ישראל, לאחר שאנשי קומנדו מצריים חדרו לבסיס שלהם וגנבו להם את הדגל. למחרת בבוקר התנוסס במקום דגל ישראל שקיבלו מאתנו.

עבר זמן וגם יצא לי לצאת לחופשה קצרה, יצאתי לחופשה עם קלצ'ניקוב שלל. בחופשה ניסתי לפגוש את הוריו של טובי גולדנברג ז"ל, לא הייתה לי כתובת ולא שמות. שמעתי שאביו רופא בבילינסון. נסעתי באוטובוס לחיפה ומשם לפתח תקווה, בבילינסון לא הכירו אותו ושלחו אותי לשכונת בילינסון, גם שם לא מצאתי וחזרתי הביתה, ולאחר מכן חזרה לגדוד לקו. באותה תקופה למעטים היה טלפון בבית, ולא היו בידי גם פרטי קשר למשפחות.

לא זכור לי התאריך אך לקראת סוף חודש דצמבר פיקדתי על טנק ונענו לעמדת תצפית בבסיס טילים מצרי נטוש מזרח מערב לאיסמעיליה. ליד הטנק נפל פגז ארטילרי ונפגעת מרסיס שחדר מאחור בצד ימין לריאה.

דיווחתי בקשר הפלוגתי שנפגעת, פיניתי את הטנק לאחור למקום בטוח, ונפלתי פנימה לרצפת הצריח מעולף. חילץ אותי התותחן עודד (הוד) צבי, פיננו אותי מהטנק, הרופא הגדודי הגיע בקומנדקר, השכיבו אותי על אלונקה, חבשו ונסענו לבית חולים שדה בפאיד, שהיה שדה תעופה מצרי שנכבש.

לא הצלחתי לנשום, התיישבתי באלונקה והוקל לי. ממש התקשיתי לנשום. ההרגשה נוראית, כאילו אתה טובע בים. נשמתי נשימות קטנות ומהירות והייתי קרוב לחנק. בפאיד, בצע בי הרופא במקום ניתוח שדה לניקוז הריאות וסוף כל סוף הצלחתי לנשום, לפתע כל הלחץ השתחרר ולקחתי נשימה ענקית, הרגשה נפלאה.

משם פיננו אותי במטוס הרקולס עם חובש צמוד, פצוע יחיד שוכב על אלונקה וכל שאר החיילים במטוס יוצאים לחופשה. הגעתי לתל השומר לביתן 10 למחלקת חזה ולב.

לאחר ששוחררתי לבית הופתעתי מביקור של המ"פ גבי ורדי ומספר חיילים.

היה לי צורך לפגוש משפחות הנופלים אך לא היה בידי מידע ופרטי קשר.

באחד הימים נפגשתי עם נציגים חברים של אחת המשפחות שהאשימו אותי בבריחה ונטישה.

כאשר הביאו את הנופלים מקבורה ארעית לקבורה בבתי העלמין, בא הסמ"פ נחום שקד בג'יפ צבאי ולקח אותי לאחת הלוויות, מעשה שאני מוקיר מאד.

לאחר כשנה התנדבתי לשרות מילואים ביחידה להדרכה בשעת חירום בבית הספר לשריון. נקראנו לשרות ממושך פעמים רבות, הזרכנו מקצועות טנקים, לאחר מכן הועברתי להדרכת טירונות, הדרכתי בבסיס ניצנים מספר פעמים, מחנה אדם, מחנה סיריים בדרום ובמלחמת לבנון הראשונה חזרתי לטנקים והעברתי אימון צמ"פ לחיילים סדירים שמפקדיהם נשלחו ללבנון.

למרות הכרות קצרה, זכר הנופלים מלווה אותי. לא פעם אני מוצא עצמי משתף אותם בחוויות מן ההווה, וחושב מה היה אילו היינו יוצאים כולנו בשלום.

יהי זכר הנופלים ברוך לעד.

רשימת חללים במלחמת יום הכיפורים – גדוד טנקים 600/407

• הרשימה מאתר חטיבה 14, מתבססת על דו"ח החטיבה ("הספר הירוק") ועודכנה תוך תיאום עם מפקדי הגדוד.
 • הרשימה מסודרת על פי תאריכי נפילה, דרגות ותפקידים בדומה למבנה הרשימה בספר.

רשימת החללים ב"מלחמת יום הכיפורים"				
גדוד טנקים 600/407				
מ.א.	דרגה	שם הנופל	תפקיד	מקום נפילה
8.10.1973				
2040050	סגן	גרנק, דב (דב'לה)	קמב"ץ	רכס "חמדיה" *1
12.10.1973				
971589	רס"ן	אבישואל, שמואל	מ"פ טנקים	ליד הכפר נסג' ברמת הגולן *2
15.10.1973				
2053658	סגן	כהן, דוד-יואל (דודי)	מ"מ טנקים	"החווה הסינית" - צומת "טרטור" - "לכסיקון"
2029511	רס"ל	ברהום, אפרים	מפקד טנק	"החווה הסינית" - צומת "טרטור" - "לכסיקון"
2017322	סמל	לוי, יהושע	טען-קשר טנק	"החווה הסינית" - צומת "טרטור" - "לכסיקון"
987530	סמ"ר	דודזון, יוליאן	תותחן טנק	"החווה הסינית" - צומת "טרטור" - "לכסיקון"
16.10.1973				
428286	סרן	גלעדי, גדעון	מ"פ טנקים	"החווה הסינית" - ציר "טרטור"
964914	סרן	רוגז'ינסקי, שלמה (שומיק)	סמ"פ טנקים	"החווה הסינית" - ציר "טרטור"
953157	סגן	ברילובסקי, שלמה	מ"מ טנקים	"החווה הסינית" - ציר "טרטור"
2036131	סגן	כהן, יוסף	מ"מ טנקים	"החווה הסינית" - צומת "טרטור" - "לכסיקון"
2138748	סג"מ	דוניגר, אהוד (הווארד)	נהג טנק	"החווה הסינית" - צומת "טרטור" - "לכסיקון"
2037311	רס"ל	פליכס, אבנר	מפקד טנק	"החווה הסינית" - צומת "טרטור" - "לכסיקון"
2056095	סמ"ר	רויטר, יצחק	מ"כ חרמ"ש	"החווה הסינית" - ציר "טרטור" *3
2036092	סמל	ברגמן, ג'רלד	טען-קשר טנק	"החווה הסינית" - צומת "טרטור" - "לכסיקון"
2036128	סמל	דוד, גרשון	טען-קשר טנק	"החווה הסינית" - צומת "טרטור" - "לכסיקון"
2093116	סמל	קרו (קרנקורטר), משה	טען-קשר טנק	"החווה הסינית" - ציר "טרטור"
2063705	סמ"ר	רזמיבש (נחשוני), חיים-יהושע	טען-קשר טנק	"החווה הסינית" - צומת "טרטור" - "לכסיקון"
2036111	סמ"ר	ברקוביץ, חנן	תותחן טנק	"החווה הסינית" - צומת "טרטור" - "לכסיקון"
2060930	סמ"ר	גולדנברג, טובי יום-טוב	תותחן טנק	"החווה הסינית" - צומת "טרטור" - "לכסיקון"
2062022	סמ"ר	מילדינר, משה	תותחן טנק	"החווה הסינית" - ציר "טרטור"
2030889	סמ"ר	מלצר, יצחק	תותחן טנק	"החווה הסינית" - ציר "טרטור"
2059847	סמ"ר	טל, מרדכי	נהג טנק	"החווה הסינית" - ציר "טרטור"
2030632	סמל	לניאדו, נחום (יקני)	נהג טנק	"החווה הסינית" - צומת "טרטור" - "לכסיקון"
2040502	סמ"ר	סידר, נפתלי	נהג טנק	"החווה הסינית" - צומת "טרטור" - "לכסיקון"
2131470	סמל	עפגין, עמירם	נהג טנק	"החווה הסינית" - ציר "טרטור"
2076547	סמל	קרמסר, דב	נהג טנק	"החווה הסינית" - ציר "טרטור"
17.10.1973				
987834	סגן	מרט, בארי	מ"מ טנקים	"טרטור" 43 *4
20.10.1973				
	סמ"ר	קיטאי, מרדכי-אילן	מפקד טנק	"החווה הסינית" - קו התעלה *5
21.10.1973				
	סמ"ר	אורפז, זאב (זאביק)	טען-קשר טנק	"מיסורי" *5
22.10.1973				
2060584	סמ"ר	קוסמן, גדי	מפקד טנק	"חבית" 27 *6

*1- נפל במסגרת חטיבה 600, גדוד 407

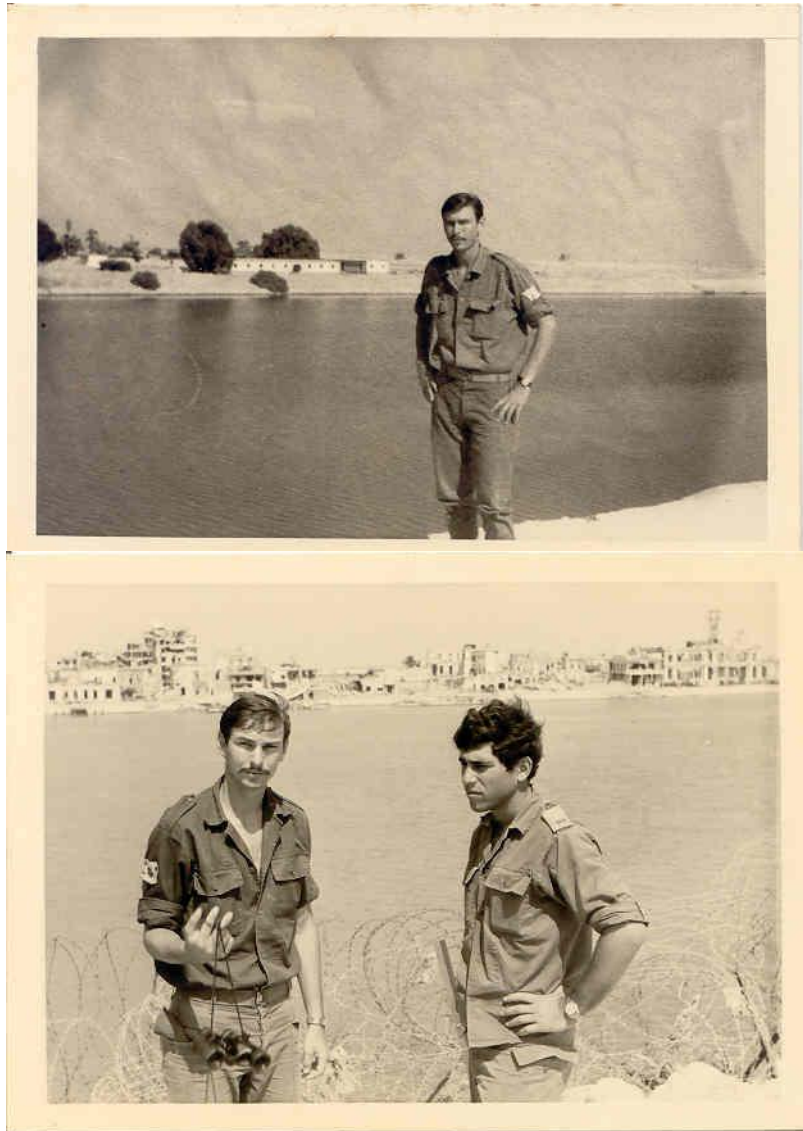
- *2- נפל במסגרת חטיבה 179, "כוח נתי"
- *3- נפל במסגרת חטיבה 14, גדס"ר ונ"ט 582
- *4- נפל במסגרת אוגדה 162, גדוד 100
- *5- נפל במסגרת חטיבה 600, גדוד 410
- *6- נפל במסגרת חטיבה 14, גדוד 184

רשימת הכלים שעברתי במלחמה :

1. טנק ד' – בתפקיד מט"ק
2. טנק ד' – בתפקיד טען בטנק סמ"פ
3. טנק 1 – בתפקיד מט"ק עם צוות 1 לקחתי טנק פגוע למפקדה בטסה להחליפו באחר.
4. טנק אחר – בתפקיד מט"ק (טנק שנהרג הטען מגדוד אחר) החזרנו את הטנק לכשירות ומסרתי את הטנק למ"מ-1
5. טנק 3א' – בתפקיד מט"ק בליל הפריצה, נפגענו בצומת בערך בשעה 3 לפנות בוקר הטנק התפוצץ, נפצעתי והועפתי מהטנק, לימים נודע לי שאנשי הוכרזו כנעדרים ולאחר מכן נקבע מותם.
6. טנק 1א' - כפצוע חולצתי ע"י צוות הטנק של שרעבי, הטנק נפל תעלה סמוך לצומת חולצתי תחת אש ע"י הטען בטנק, דוד גרבורג.
7. טנק של 184 חולצתי שוב ע"י צוות טנק שאיני יודע מי הם.
8. נגמ"ש פצועים גדוד 184
9. הליקופטר מהתאג"ד לבסיס רפידיים וטיסה לבאר שבע לבית חולים סורוקה

תמונות :

מול איסמעיליה לפני המלחמה

בתקופת מלחמת ההתשה, מעוז "כברית" מול אגם המר.

לאחר הפסקת אש - באפריקה בצד המצרי, ארוחת בוקר במחפורת

אני עם פלג, על טיל אויר מצרי "סאם"

תמונה : טיל נגד מטוסים 1

באפריקה, סופגניות בחנוכה

טיפול בטנקים

מפת מבצע "אבירי לב" – המקור: "לא נחדל" אמנון רשף 2013